

Sygn. akt VII U 1276/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Michalska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2018 r. w Warszawie

sprawy W. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę

na skutek odwołania W. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 13 lipca 2017 r. znak: (...)

oddala odwołanie

UZASADNIENIE

W dniu 8 sierpnia 2017 r. **W. P.** złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 13 lipca 2017 r.

znak: (...) na podstawie której odmówiono mu prawa do emerytury. Odwołujący zarzucił skarżonej decyzji naruszenie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz wniósł

o przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych, a ponadto o przeprowadzenie wskazanych w treści odwołania dowodów.

W uzasadnieniu odwołania W. P. wskazał, że zgodnie ze stanowiskiem organu rentowego wyrażonym w uzasadnieniu skarżonej decyzji odmówiono mu prawa

do emerytury, gdyż nie został przez niego udowodniony wymagany 15 letni okres pracy

w warunkach szczególnych wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) im. R. Luksemburg w okresie od 1 września 1972 r. do 31 marca 1987 r., Wytwarzanie (...) P. w okresie od 1 kwietnia 1987 do 15 września 1987 r., Wytwarzanie (...) Z. K. od 17 grudnia 1987 r. do 31 grudnia 1990 r., M.

od 2 stycznia 1991 r. do 31 stycznia 1994 r. oraz PPUH (...) T. M.

od 15 lutego 1994 r. do 9 kwietnia 1994 r. (odwołanie k. 2-3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 28 sierpnia 2017 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy powołał się na treść art. 184 i art. 32 ustawy o emeryturach i rentach oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. i przedstawił warunki jakie należy spełnić aby otrzymać wcześniejszą emeryturę.

W kontekście powyższego organ rentowy wyjaśnił, że w jego ocenie odwołujący nie udokumentował żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych. W szczególności organ rentowy nie uwzględnił wskazywanych w odwołaniu okresów zatrudnienia do stażu pracy

w warunkach szczególnych, gdyż odwołujący nie przedłożył świadectw wykonywania tego rodzaju pracy. Powołując się na orzecznictwo organ rentowy zaznaczył również, że zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga zawsze dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (odpowiedź na odwołanie k. 5 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. P., urodzony w dniu (...), w okresie od 1 września 1972 r. do 31 marca 1987 r. był zatrudniony w Kombinacie (...) "P." Zakładach (...) Luksemburg w W.

(dalej jako (...) im. R. Luksemburg). Początkowo w okresie od 1 września 1972 r. do 12 czerwca 1975 r. odwołujący, jako uczeń szkoły przyzakładowej, został przyjęty do pracy na podstawie umowy o nauce zawodu dla młodocianych do nauki zawodu mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych. W tym okresie odwołujący pracował 1 dzień w tygodniu w klasie pierwszej, 2 dni w tygodniu w klasie drugiej i 3 dni w tygodniu w klasie trzeciej (zeznania odwołującego się k. 26-28 a.s.; umowa o naukę zawodu dla młodocianych – nieoznaczona karta a.r. tom I; legitymacja ubezpieczeniowa k. 15 a.r. tom II).

Z dniem 13 czerwca 1975 r. odwołujący został przeniesiony do wydziału TM na stanowisko szklarz aparatury próżniowej. Na tym stanowisku odwołujący pracował aż do końca 1985 roku. Praca odwołującego w tym okresie polegała na wytwarzaniu aparatów próżniowych, kranów próżniowych i nanometrów. Odwołujący pracował przy dużym stole, na którym znajdował się palnik przy pomocy którego rozgrzewano szklane rurki.

Po rozgrzaniu rurki były cięte, wyginane i dmuchane przy pomocy kształtki w celu nadania im kształtu wytwarzanego naczynia, a następnie denkowane, drutowane i wyginane.

Oprócz powyższych czynności raz do dwóch razy w tygodniu odwołujący zajmował się czyszczeniem zabrudzonych kształtek. Do tej czynności stosowano środki chemiczne,

takie jak trójchloroetylen, kwas chlorowodorowy i spirytus. Kształtki były najpierw wkładane do gorącego trójchloroetyleny, następnie po przestygnięciu przedmuchiwane sprężonym powietrzem, zanurzone w kwasie, przepłukiwane wodą i kolejno spirytusem oraz ponownie przedmuchiwane sprężonym powietrzem. Ponadto naprawiano uszkodzone kształtki zeznania świadka L. S. k. 25-26 a.s., zeznania odwołującego się k. 26-28 a.s.;

karty zaszeregowania oraz karty zarobkowe z okresu zatrudnienia w (...)

im. R. Luksemburg – nieoznaczone karty a.r. tom I).

W miejscu pracy odwołującego panował duży hałas i wysoka temperatura. Odwołujący miał do dyspozycji odzież ochronną w postaci rękawic, okularów ochronnych i słuchawek.

Z uwagi na warunki pracy oraz potencjalną styczność ze środkami chemicznymi oraz rtęcią, która była wykorzystywana do produkcji aparatury, w trakcie zatrudnienia W. P. był regularnie poddawany badaniom lekarskim obejmującym m. in. laboratoryjne badania krwi i moczu w kontekście narażenia na czynniki chemiczne środowiska pracy,

a także czynniki fizyczne. W żadnym badaniu nie wykryto u odwołującego śladów rtęci lub innych związków chemicznych szkodliwych dla zdrowia. Ponadto wykonywana przez odwołującego praca ani stanowisko szklarza aparatury próżniowej nie były kwalifikowane przez (...) im. R. Luksemburg jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia (zeznania świadka L. S. k. 25-26 a.s., zeznania odwołującego się k. 26-28 a.s., karty badań profilaktycznych k. 23 a.s., opinie biegłego z zakresu BHP: główna k. 35-48 a.s., uzupełniająca k. 72-84 a.s.).

Od 1 stycznia 1986 r. odwołującemu powierzono stanowisko ślusarz remontowy – mechanik próżniowy, a od 1 stycznia 1987 r. – stanowisko szklarz lamp elektronicznych,

na którym pracował do końca zatrudnienia w (...) im. R. Luksemburg (karty zaszerzegowania oraz karty zarobkowe z okresu zatrudnienia w (...) im. R. Luksemburg – nieoznaczone karty a.r. tom I).

W okresie od 1 kwietnia 1987 do 15 września 1987 r. W. P. był zatrudniony w firmie (...) w W. jako dmuchacz szkła (świadcstwo pracy z 15.09.1987 r. k. 61 a.r. tom I; legitymacja ubezpieczeniowa k. 15 a.r. tom II).

W okresie od 17 grudnia 1987 r. do 31 grudnia 1990 r. W. P. był zatrudniony w firmie (...), (...) i (...) Z. K. (2) w J. na stanowisku dmuchacz szkła laboratoryjnego. W zakładzie oprócz odwołującego pracowało od 4-6 osób zatrudnionych jako dmuchacze szkła. Odwołujący tak jak inni pracownicy zajmował się wytwarzaniem szklanych naczyń takich jak pipety, probówki, menzurki, zlewki, dozowniki, butelki ze szlifem oraz rurki do fermentacji wina – w zależności od zamówienia. Dmuchacze pracowali przy dużym stole i przy użyciu palników łączyli i nadawali kształt szklanym rurkom, z którym następnie były tworzone naczynia (zeznania świadka R. O. k. 25 a.s., zeznania odwołującego się k. 26-28 a.s.; legitymacja ubezpieczeniowa k. 15 a.r. tom II).

Powyzszy zakład pracy uległ przekształceniu na przełomie lat 1990 i 1991, w wyniku czego zmienił nazwę oraz formę organizacyjną na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w J., właściciel pozostał ten sam. Część pracowników kontynuowała zatrudnienie w nowym zakładzie pracy, w tym W. P., który był tam zatrudniony od 2 stycznia 1991 r. do 31 stycznia 1994 r. W tym okresie stanowisko i rodzaj pracy odwołującego nie uległy zmianie w stosunku do poprzedniego okresu zatrudnienia; w dalszym ciągu pracował jako dmuchacz szkła laboratoryjnego, przy czym z uwagi na zmianę profilu działalności zajmował się przede wszystkim wytwarzaniem szkieł laboratoryjnych (zeznania świadka R. O. k. 25 a.s., zeznania odwołującego się k. 26-28 a.s.; świadctwo pracy z 31.01.1994 r. k. 65 a.r. tom I; legitymacja ubezpieczeniowa k. 15 a.r. tom II).

Oprócz powyższych okresów zatrudnienia, W. P. był zatrudniony na stanowisku dmuchacz szkła laboratoryjnego dodatkowo w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowo Handlowym (...) T. M. (2) w J. okresie od 15 lutego 1994 r. do 9 kwietnia 1994 r. (świadctwo pracy z 11.04.1994 r. k. 67 a.r. tom I; legitymacja ubezpieczeniowa k. 15 a.r. tom II).

W dniu 29 maja 2017 r. W. P. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę. Do wniosku odwołujący załączył kwestionariusz zawierający informacje o okresach składkowych i nieskładkowych oraz dokumenty na ich potwierdzenie. Po rozpatrzeniu wniosku ZUS (...) Oddział w W. decyzją z dnia 1 czerwca 2017 r. znak: (...) odmówił W. P. prawa do emerytury z uwagi na nieudowodnienie przez niego wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego (wniosek o emeryturę z 29.05.2017 r. z załącznikami k. 1-11 a.r., decyzja ZUS z 01.06.2017 r. k. 13 a.r. tom II).

Pismem z dnia 28 czerwca 2017 r. (data wpływu do ZUS) W. P. zwrócił się do ZUS (...) Oddział w W. z prośbą o ponowne rozpatrzenie wniosku o emeryturę z dnia 29 maja 2017 r. na podstawie legitymacji ubezpieczeniowej załączonej do ww. pisma. Po ponownym rozpatrzeniu wniosku organ rentowy wydał w dniu 13 lipca 2017 r. decyzję znak: (...) zmieniającą decyzję odmowną z dnia 1 czerwca 2017 r. i ponownie odmówił odwołującemu się prawa do emerytury. W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wskazał, że ustalił staż sumaryczny (okresy składkowe i nieskładkowe) odwołującego na 25 lat, 8 miesięcy i 15 dni, jednakże odwołujący nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (pismo odwołującego się z 28.06.2017 r. z załącznikiem k. 15-17 a.r., decyzja ZUS z 13.07.2017 r. k. 31 a.r. tom II). Odpis powyższej decyzji odwołujący odebrał osobiście w dniu 8 sierpnia 2017 r. (k. 31 verte a.r. tom II).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie wymienionych wyżej dowodów z dokumentów oraz zeznań świadków i odwołującego się.

W skład dowodów z dokumentów uwzględnionych przez Sąd na poczet materiału dowodowego złożyła się przede wszystkim dokumentacja kadrowa z (...)

im. R. Luksemburg oraz świadectwa pracy z innych zakładów pracy, w którym odwołujący był zatrudniony w spornym okresie znajdująca się w aktach rentowych (tom I). Dokumentacja ta została udostępniona z archiwum w formie kopii poświadczonych

za zgodność z oryginałem. Dodatkowo Sąd uwzględnił dokumentację ZUS przedstawiającą postępowanie organu rentowego zainicjowane wnioskiem W. P.

o emeryturę oraz wydane w tym przedmiocie decyzje organu rentowego.

Zeznaniom przesłuchanych w sprawie osób Sąd dał wiarę częściowo. Oceniając walor dowodowy zeznań świadków L. S. i R. O. Sąd miał na względzie,

że wymienieni świadkowie w spornych okresach pracowali z odwołującym w tym samych zakładach pracy (odpowiednio w (...) im. R. Luksemburg oraz Wytwarzanie Szkła Laboratoryjnych, (...) i (...) Z. K. w J.

i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w J.). Zeznania ww. świadków były dla Sądu wiarygodne w zakresie, w jakim przedstawili rodzaj wykonywanej przez niego pracy oraz ogólne warunki pracy panujące w tych zakładach. W podobnym zakresie Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującego, którego zeznania były zbieżne z zeznaniami świadków i częściowo znajdowały odzwierciedlenie w dokumentacji kadrowej.

Sąd nie dał przy tym wiary zeznaniom świadka L. S. i odwołującego się

w zakresie, w jakim wskazywali na intensywność niektórych czynników mających wpływ

na warunki pracy (temperatura 60°C, hałas do 120 dB, wszechobecność rtęci) z uwagi

na wskazania biegłego z zakresu BHP co do tego, że takie warunki nie mogły w zakładzie pracy panować z uwagi na ówczesnie obowiązujące regulacje dotyczące najwyższego dopuszczalnego stężenia czynników szkodliwych. Sąd podzielił te wskazania mając

na względzie również zasady logiki i doświadczenia życiowego, trudno bowiem przyjąć,

aby w zakładzie pracy czynniki szkodliwe występowały w natężeniu wskazywanym przez przesłuchane w sprawie osoby. Wskazania te znajdowały również odzwierciedlenie w kartach badań profilaktycznych, które potwierdziły, że odwołujący mimo potencjalnego narażenia

na czynniki szkodliwe przechodził badania pozytywnie i nie wykrywano u niego obecności środków chemicznych.

Sąd nie dał również wiary ww. osobom w zakresie, w jakim wskazały, że W. P. przez cały okres zatrudnienia w (...)

im. R. Luksemburg wykonywał tylko pracę szklarza aparatury próżniowej, gdyż było to sprzeczne z informacjami wynikającymi z dokumentów kadrowych z tego okresu załączonych do akt organu rentowego, a z których wynikało, że w szczególności pod koniec zatrudnienia odwołującemu powierzono inne stanowisko niż dotychczas przez niego piastowane.

W toku postępowania Sąd dopuścił również opinię biegłego sądowego z zakresu (...) celem ustalenia, czy praca wykonywana przez odwołującego w spornych okresach zatrudnienia była wykonywana

w warunkach szczególnych określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. oraz innych rozporządzeniach dotyczących I Kategorii Zatrudnienia i zarządzeniach właściwych ministrów, mając przy tym na względzie, że choć ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze na danym stanowisku pracy nie wymaga wiadomości specjalnych uzasadniających prowadzenie dowodu z opinii biegłego tej specjalności, to tego rodzaju opinia może być pomocna w sprawie o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach m. in. do oceny warunków pracy w spornym okresie zatrudnienia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2015 r., III UK 206/14). W opinii głównej

z dnia 14 kwietnia 2016 r. (k. 35-48 a.s.) oraz opinii uzupełniającej z dnia 25 sierpnia 2018 r. (k. 72-84 a.s.) biegły przedstawił swoje stanowisko w sprawie dokonując analizy charakteru pracy wykonywanej przez odwołującego się

spornych okresach zatrudnienia na podstawie zebranej dokumentacji kadrowej, zeznań przesłuchanych osób (w tym odwołującego) oraz

w oparciu o treść przepisów wspomnianego wyżej rozporządzenia oraz przepisów zakładowych regulujących warunki pracy w (...) im R. Luksemburg,

w tym szkodliwości warunków, w jakich odwołujący pracował. W ocenie Sądu przedmiotowe opinie zostały sporządzone w sposób profesjonalny, biegły szczegółowo odniósł się zarówno do tezy dowodowej Sądu, jak i pytań pełnomocnika odwołującego się, przedstawił swoje stanowisko i wnioski poprzedzone gruntowną analizą w sposób logiczny, jasny, zrozumiały

i jednoznaczny. W szczególności Sąd oparł się na przywołanych przez biegłego regulacjach

w postaci rozporządzeń Rady Ministrów oraz zarządzeń Ministra Przemysłu Maszynowego

oraz Dyrektora Zakładów (...) Luksemburg w kontekście prac zaliczanych do pierwszej kategorii zatrudnienia w przedmiotowym zakładzie, gdyż opinia nie była w tym zakresie kwestionowana przez stronę odwołującą się. W konsekwencji Sąd uwzględnił wnioski opinii biegłego tak przy ustalaniu okoliczności faktycznych sprawy, jak i przy rozważaniach prawnych w zakresie potencjalnej kwalifikacji wykonywanej przez odwołującego w spornych okresach zatrudnienia pracy jako pracy

w warunkach szczególnych w myśl przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.

Sąd miał przy tym na względzie zastrzeżenia do opinii zgłaszane przez pełnomocnika odwołującego w piśmie procesowym z 17 września 2018 r. (k. 98-99 a.s.), w których zarzucono biegłemu oparcie się jedynie na dokumentach i pominięcie dowodów osobowych

z zeznań świadków i odwołującego się, przy czym nie uznał ich za zasadne. Biegły sądowy formułując stanowisko w stosunku do postanowionej przez Sąd tezy dowodowej bazuje

na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania, przy czym

z uwagi na posiadanie wiedzy specjalnej ma możliwość jej konfrontowania z informacjami płynącymi z poszczególnych dowodów, w szczególności, gdy informacje te stoją

w sprzeczności z aktualnym stanem wiedzy specjalnej. Zdaniem Sądu biegły sporządzając

tak opinię główną, jak i opinię uzupełniającą dokonał wszechstronnej analizy przedstawionego mu zagadnienia i szczegółowo odniósł się do pytań strony odwołującej.

Z tej też przyczyny Sąd oddalił wniosek odwołującego się o powołanie innego biegłego do wydania opinii w sprawie. Biegły A. P. sporządził obszerną opinię główną

i ustosunkował się do pytań zgłaszanych przez pełnomocnika odwołującego się w opinii uzupełniającej, a dodatkowo prócz wspomnianych wyżej ogólnych zastrzeżeń do stanowiska biegłego nie były zgłaszane żadne istotne wątpliwości.

Tym samym zdaniem Sądu nie było podstaw do uznania, że przedmiotowe opinie biegłego nie były wyczerpujące.

Podkreślić przy tym należy, że powołanie dodatkowego biegłego sądowego celem sporządzenia opinii dotyczącej kwestii już analizowanych, z uwagi na specyfikę tego dowodu, wymaga merytorycznych podstaw lub istotnych zastrzeżeń co do jej wartości dowodowej, samo zaś subiektywne przekonanie strony co do nieprawidłowości opinii sporządzonej przez biegłego w każdym wypadku, gdy opinia ta nie jest dla strony korzystna, nie może stanowić podstawy do uznania za konieczne przeprowadzenia dowodu z opinii kolejnych biegłych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1974 r. II CR 817/73). Sąd miał również na względzie,

że wszelkie okoliczności sporne wyjaśnione w stopniu wystarczającym dla rozstrzygnięcia sprawy. Dalsze prowadzenie postępowania dowodowego w zakresie potencjalnej kwalifikacji pracy W. P. w spornych okresach jako pracy w warunkach szczególnych było w takim stanie rzeczy niecelowe i prowadziłoby do bezzasadnego wydłużenia postępowania, wobec czego wniosek dowodowy podlegał oddaleniu na podstawie art. 217 § 3 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie W. P. od zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych było niezasadne.

W niniejszej sprawie W. P. odwołał się od decyzji organu rentowego,

na podstawie których odmówiono przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Warunki przyznania tego świadczenia zostały określone w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 r.). Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2

tej ustawy, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Jako przykłady takiej pracy można wymienić: pracę w narażeniu na hałas przekraczający dozwolone normy, w zapyleniu, w oparach chemicznych, w wysokich temperaturach lub zmiennych warunkach atmosferycznych. Wymaga przy tym podkreślenia, że przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma żadnej swobody. Prace te ściśle i jasno określone są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Na wykazach prac zawartych we wskazanym rozporządzeniu, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 ww. rozporządzenia). Dodatkowo, zgodnie z treścią powołanego rozporządzenia, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

- 1) posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
- 2) wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
- 3) osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia) oraz
- 4) być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

W niniejszej sprawie było bezspornym, że W. P. jest osobą urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 r., osiągnął wiek emerytalny 60 lat przed złożeniem wniosku o wcześniejszą emeryturę, nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego, a ponadto legitymuje się stażem pracy (okresami składkowymi i nieskładkowymi) w wymiarze co najmniej 25 lat. Na podstawie skarżonej decyzji z dnia 13 lipca 2017 r. znak: (...) organ rentowy zakwestionował prawo odwołującego do wcześniejszej emerytury wskazując, że nie posiada on stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat. W szczególności organ rentowy nie uwzględnił jako stażu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia odwołującego w (...) im. R. Luksemburg w okresie od 1 września 1972 r. do 31 marca 1987 r., Wytwarzanie

(...). P. w okresie od 1 kwietnia 1987 do 15 września 1987 r., Wytwarzanie (...) Z. K. od 17 grudnia 1987 r. do 31 grudnia 1990 r., (...)

od 2 stycznia 1991 r. do 31 stycznia 1994 r. oraz PPUH (...) T. M.

od 15 lutego 1994 r. do 9 kwietnia 1994 r. z uwagi na brak udowodnienia wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Odwołujący nie zgodził się ze stanowiskiem organu rentowego

i powołując się na przedstawione w sprawie dowody wskazywał, że w powyższych okresach zatrudnienia wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Z tych też przyczyn przedmiotem ustaleń i rozważań Sądu w niniejszej sprawie było stwierdzenie, czy odwołujący sporną przesłankę do uzyskania wcześniejszej emerytury spełnia, czy też nie, przy czym odpowiedź na to pytanie wymagało w pierwszej kolejności przeanalizowania powyższych okresu zatrudnienia odwołującego pod kątem możliwości zakwalifikowanie ich jako okresów wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach na tle cytowanych wyżej przepisów.

Okresy pracy określone w ust. 1 § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997 r.,

II UKN 417/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00).

W orzecznictwie podkreśla się, że przy ustalaniu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym złożenie dowodu w postaci świadectwa pracy może być kwestionowane,

co na podstawie art. 6 k.c. pociąga za sobą obarczenie ciężarem dowodu strony,

która zaprzecza okolicznościom wynikającym ze świadectwa pracy. Należy bowiem ustalić, jakie prace ubezpieczony rzeczywiście wykonywał, bowiem ta okoliczność, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek dla przyznania dochodzonego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r.,

II UK 337/03). Tym samym brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub jego braki formalne nie świadczy o tym, że ubezpieczony faktycznie takiej pracy nie realizował. W postępowaniu przed sądem nie stosuje się bowiem ograniczeń dowodowych, jakie istnieją w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym. W orzecznictwie wielokrotnie wyrażano ugruntowany już pogląd, zgodnie z którym ze względu na powyższe okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach może być dowodzona wszelkimi środkami dowodowymi, przy czym sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. W postępowaniu przed sądem odwoławczym dopuszczalne jest więc dopuszczenie dowodu z zeznań świadków

na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

w sytuacji, gdy wnioskodawca nie jest w stanie wykazać tej okoliczności jedynie w oparciu

o dokumenty (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84;

z 21 września 1984 r., III UZP 48/84; a także wyroki: Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619; Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 14 grudnia 2004 r. III AUa 2474/03;

Sądu Okręgowego w Tarnowie z 4 października 2013 r. IV U 1284/13).

Mając na względzie powyższe w niniejszym postępowaniu Sąd przeprowadził dowody z zeznań świadków, dokumentów oraz opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa

i higieny pracy na okoliczność ustalenia, czy sporne okresy zatrudnienia W. P. można zakwalifikować jako okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach. W oparciu o tak przeprowadzone postępowanie dowodowe Sąd Okręgowy ustalił, że żaden ze spornych okresów zatrudnienia odwołującego takiej kwalifikacji nie podlegał.

W ocenie Sądu odwołujący nie wykazał bowiem, aby w spornych okresach zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę, która mogłaby zostać uznana za pracę

w warunkach szczególnych w rozumieniu cytowanych wyżej przepisów. Sąd miał przy tym na względzie, że odwołujący w toku postępowania wielokrotnie wskazywał na trudne

i szkodliwe warunki pracy, jednakże nie wskazywał jak praca ta powinna być uwzględniona w kontekście Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. oraz innych przepisów dotyczących I kategorii zatrudnienia, a w szczególności nie wskazywał stosownych pozycji określającej stanowisko lub rodzaj pracy, który ustawodawca uznał za pracę, której wykonywanie uprawniałoby go do uzyskania wcześniejszej emerytury.

Powyższe odnosiło się w szczególności do okresu zatrudnienia odwołującego się w (...) im. R. Luksemburg w okresie od 1 września 1972 r. do 31 marca 1987 r., który to okres jako najdłuższy i najlepiej udokumentowany wymagał odniesienia się przez Sąd w pierwszej kolejności. Jak wynika z zebranych w ZUS dokumentów W. P. w początkowym okresie powyższego zatrudnienia, przypadającym między 1 września 1972 r. a 12 czerwca 1975 r., był uczniem przyzakładowej szkoły zawodowej i pracował w ww. zakładzie pracy na podstawie indywidualnej umowy o praktyczną naukę zawodu mechanika maszyn i urządzeń przemysłowych. Zgodnie zaś z orzecznictwem praca wykonywana przez pracowników młodocianych w ramach indywidualnych umów o pracę nie może być kwalifikowana jako praca wykonywana w warunkach szczególnych. Okres nauki zawodu połączonej z obowiązkiem doksztalcania się w zasadniczej szkole zawodowej nie stanowił okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2009 r., II UK 334/08, także: wyrok Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 7 grudnia 2017 r., III AUa 1958/16). Podnosi się przy tym, że praca młodocianych realizowana w ramach tych umów była świadczona przez młodocianych była realizowana w ramach praktycznej nauki zawodu, a co za tym idzie, pracownicy młodociani nie byli narażeni na warunki szkodliwe związane z wykonywaniem danego rodzaju pracy w taki sposób, jak pracownicy zatrudnieni. Dodatkowo z uwagi na konieczność łączenia zajęć praktycznych wykonywanych w ramach tej umowy oraz zajęć teoretycznych zgodnie z tokiem edukacji zawodowej nie można przyjąć, aby praca młodocianego w ramach takiego zatrudnienia była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W przypadku odwołującego znajduje to odzwierciedlenie przede wszystkim w jego zeznaniach, gdzie wskazał, że jako uczeń (pracownik młodociany) pracował 1-3 dni w tygodniu w zależności od aktualnego etapu edukacji, na jakim się znajdował. Dopiero po zakończeniu szkoły zawodowej, od 13 czerwca 1975 r. odwołujący został przyjęty do pracy w (...) im. R. Luksemburg na stanowisku szklarza aparatury próżniowej. Potwierdza to karta zaszeregowania, zgodnie z którą odwołującemu przypisano wydział w którym miał pracować, stanowisko oraz kategorię zaszeregowania. Tym samym zdaniem Sądu zasadne było przyjęcie, że dopiero od tego momentu odwołujący stał się pełnoprawnym pracownikiem ww. zakładu pracy.

W kolejnych latach zatrudnienia w (...), obejmujących okres od 13 czerwca 1975 r. do 31 grudnia 1985 r., odwołujący był zatrudniony na stanowisku szklarza aparatury próżniowej, co wprost wynikało z kart zaszeregowania i kart zarobkowych załączonych do akt rentowych. Z kolei z zeznań świadka L. S. i samego odwołującego wynika, że obowiązki odwołującego związane z tym stanowiskiem polegały na wykonywaniu szklanych elementów aparatury próżniowej różnego rodzaju przyrządów (aparaty i krany próżniowe, nanometry) poprzez formowanie i dmuchanie rurek szklanych. Jak jednak wskazano powyżej, ani piastowane przez odwołującego stanowisko, ani wykonywany w tym czasie rodzaj pracy, nie zostały przewidziane w Wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. ani też w przepisach zakładowych lub wydanych przez ministra właściwego zarządzeniach dotyczących I kategorii zatrudnienia, na co wskazał również powołany w sprawie biegły z zakresu bhp A. P.. W sporządzonych na potrzeby niniejszej sprawy opiniach biegły przywołał kolejno aktualne na sporny okres zatrudnienia akty prawne regulujące powyższą kwestię, to jest: rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. i zmieniające je rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia, wydane

na podstawie drugiego z wymienionych aktów zarządzenie nr 21 Ministra Przemysłu Maszynowego z dnia 27 września 1980 r. w sprawie prac zaliczonych w resorcie przemysłu maszynowego do pierwszej kategorii zatrudnienia, a także Zarządzenie nr 31 Dyrektora Zakładów (...) Luksemburg z dnia 31 grudnia 1980 r. w sprawie wykazu stanowisk zaliczonych do pierwszej kategorii zatrudnienia, wskazując, że w żadnym z przywołanych wyżej aktów prawnych nie wymieniono stanowiska szklarza aparatury próżniowej piastowanego przez odwołującego w okresie od 13 czerwca 1975 r. do 31 grudnia 1985 r. Mimo więc zmian w przepisach dotyczących I kategorii zatrudnienia znajdujących zastosowanie w zakładzie pracy będącym ówczesnym pracodawcą W. P. na przełomie lat jego zatrudnienia piastowane przez niego stanowisko nie zostało nigdy zakwalifikowane jako praca w warunkach szczególnych. Podobna sytuacja miała miejsce na tle pozycji wymienionych w Wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., gdyż żadna z pozycji nie odnosi się do pracy szklarza aparatury próżniowej. Pod koniec zatrudnienia – jak wynika ze wspomnianych wyżej kart zaszeregowania – stanowiska odwołującego się ulegały zmianie. Od 1 stycznia 1986 r. odwołujący pracował na stanowisku ślusarza remontowego – mechanika próżniowego, zaś od 1 stycznia 1987 r. do końca zatrudnienia w (...) im. R. Luksemburg, przypadającego na dzień 31 marca 1987 r., na stanowisku szklarza lamp elektronicznych. Również i te stanowiska nie spełniały warunku klasyfikacji zgodnie z pozycjami Wykazu A.

Sąd miał przy tym na względzie podnoszone przez pełnomocnika odwołującego się kwestie związane ze szkodliwością warunków pracy, na jakie W. P. miał być narażony w szczególności w trakcie trwania powyższego, spornego okresu zatrudnienia, zważył jednak, iż okoliczność ta nie miała decydującego znaczenia dla możliwości zakwalifikowania spornego okresu pracy jako wykonywanej w warunkach szczególnych. Obecność warunków szkodliwych w miejscu wykonywania pracy nie przesądza bowiem

o możliwości dokonania takiej kwalifikacji, zaś pojęcia te nie są tożsame na tle przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z samego faktu wykonywania pracy w trudnych warunkach nie wynika jeszcze, że za taką można uznać pracę w warunkach szczególnych. Praca w warunkach szkodliwych to nie to samo, co praca w warunkach szczególnych. Konieczne jest bowiem, aby była równocześnie pracą o znacznej uciążliwości z załącznika A. Oznacza to, że pracą o znacznej szkodliwości dla zdrowia i o znacznym stopniu uciążliwości jest wykonywanie - jako podstawowych - prac wymienionych w Wykazie A, a nie zaś innych prac, choćby w tych samych szkodliwych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia

10 kwietnia 2014 r., I UK 388/13). Sąd nie kwestionuje przy tym, że odwołujący wykonywał pracę w warunkach potencjalnie szkodliwych dla zdrowia oraz z narażeniem na kwas, rtęć, nadmierny hałas czy temperaturę, gdyż wynikało do z zebranych w sprawie dowodów, jednakże trudno było dać wiarę co do stopnia intensywności tych warunków wskazywanego przez świadków, w szczególności wobec udzielonych w tym zakresie wyjaśnień biegłego z zakresu bhp i wskazywanych przez niego dopuszczalnych norm czynników szkodliwych. Podobnie Sąd uznał twierdzenia przesłuchanych w sprawie osób odnośnie rzekomo powszechnego wpływu czynników chemicznych (kwas, rtęć), bowiem w przypadku odwołującego stało to w sprzeczności z kartami badań profilaktycznych, którym odwołujący poddawał się niemal co pół roku przez cały powyższy okres zatrudnienia. Przeprowadzone badania nie prowadziły do wykrycia w organizmie odwołującego się jakichkolwiek szkodliwych substancji, na których działanie mógł być potencjalnie narażony wykonując swoje obowiązki.

Odnosząc się do kolejnych okresów zatrudnienia odwołującego – to jest zatrudnienia w firmie (...) w W.

w okresie od 1 kwietnia 1987 do 15 września 1987 r., w firmie (...), (...) i (...) Z. K. (2) w J. w okresie od 17 grudnia 1987 r. do 31 grudnia 1990 r., w (...) Sp. z o.o. z siedzibą

w J. od 2 stycznia 1991 r. do 31 stycznia 1994 r. oraz w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowo Handlowym (...) T. M. (2) w J. okresie

od 15 lutego 1994 r. do 9 kwietnia 1994 r. – Sąd Okręgowy zważył, że również i w tym przypadku nie było podstaw do zakwalifikowania pracy wykonywanej przez W. P. jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 lutego 1983 r. Sąd Okręgowy miał na względzie,

że powyższe sporne okresy pracy nie były wystarczająco udokumentowane. Odwołujący przedstawił jedynie świadectwa pracy, brak natomiast innych dokumentów które pozwoliłyby ustalić charakter wykonywanej przez niego

pracy. Pewnych informacji w tym zakresie dostarczyły zeznania świadka R. O., który współpracował z odwołującym na przełomie lat 1992-1995, a także zeznania odwołującego, z których wynika, że jego praca skupiała się na wytwarzaniu naczyń szklanych o przeznaczeniu użytkowo-laboratoryjnym (probówki, pipety, menzurki, itp.). Sąd miał jednak na względzie, że również ten rodzaj pracy nie został przez ustawodawcę uwzględniony w Wykazie A stanowiącym załącznik

do ww. rozporządzenia.

Sąd miał przy tym na względzie zeznania świadków z których wynika, że odwołujący zajmował się wytwarzaniem szklanych elementów aparatury próżniowej i w tym celu używał kształtki przy pomocy której wydmuchiwano kształt naczyń, jak i innych narzędzi celem mechanicznego nadania kształtu szklanym rurkom z których elementy te wytwarzano. Podobnie proces pracy miał kształtować się w późniejszych okresach zatrudnienia odwołującego przypadających na lata 1987-1994 r., gdzie praca odwołującego polegała na dmuchaniu szkła w celu jego ukształtowania w formę naczyń użytkowych i laboratoryjnych. W tym kontekście zdaniem Sądu można było ewentualnie rozważyć, czy praca odwołującego nie podlega kwalifikacji zgodnie z pozycjami wymienionymi w Dziale XIII Wykazu A, w którym wymieniono m. in. prace przy formowaniu wyrobów szklanych. Rozważenie tej kwalifikacji wymagało w ocenie Sądu wiadomości specjalnych, w efekcie czego Sąd oparł się na wyjaśnieniach udzielonych przez biegłego z zakresu bhp, który wskazał na istnienie diametralnych różnic między produkcją szkła przez dmuchaczy a produkcją szklanej aparatury próżniowej. Biegły odpowiadając na pytania pełnomocnika odwołującego się przedstawił rozróżnienie pracy „formowacza szkła” i „hutnika dmuchacza szkła”, przy czym jak słusznie zauważono, odwołujący żadnej z tych prac w istocie nie wykonywał w okresie zatrudnienia w (...) im. R. Luksemburg, gdyż pracował na stanowisku „szklarza aparatury próżniowej”, zaś w późniejszych okresach wykonywał pracę dmuchacza szkła, przy czym oba te rodzaje prac nie zostały uwzględnione w stosownych pozycjach Wykazu A. O ile na podstawie zeznań świadków i odwołującego można stwierdzić, że wykonywana przez niego mogła cechować się koniecznością wykonywania niektórych obowiązków, które były również charakterystyczne dla wymienionych wyżej rodzajów pracy zgodnie z podaną przez biegłego klasyfikacją zawodów, o tyle fakt ten zdaniem Sądu nie daje jednoznacznej podstawy do zakwalifikowania tego rodzaju pracy jako odpowiadającej pozycjom określonym w Dziale XIII Wykazu A. Poza tym, sporadyczne wykonywanie takich czynności, a nie stale, w sposób ciągły i w pełnym wymiarze, nie pozwala na zakwalifikowanie tej pracy jako wykonywanej w warunkach szczególnych.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy zważył, iż odwołujący nie wykazał w niniejszym postępowaniu, że w którymkolwiek ze spornych okresów zatrudnienia wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Żadne ze stanowisk i rodzajów prac, jakie odwołujący wykonywał w spornych okresach zatrudnienia, w tym w szczególności w ramach piastowanego przez niego najdłużej stanowisko szklarza aparatów próżniowych, nie zostały ujęte w przepisach regulujących zaliczania danej pracy (stanowiska) jako pracy w warunkach szczególnych lub odpowiadającej I kategorii zatrudnienia. W konsekwencji powyższego należało podzielić stanowisko organu rentowego wyrażone w skarżonej decyzji, zgodnie z którym W. P. nie udowodnił wymaganego przepisami 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a tym samym nie spełnia kumulatywnie przesłanek do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury.

Z tych też względów Sąd Okręgowy oddalił odwołanie W. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 13 lipca 2017 r. znak: (...) na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. o czym orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)